

Gebeden en overweging
zondag 25 november 2012 - Eeuwigheidszondag

Gereformeerde Kerk van Loosdrecht
ds. Stefan Dijkhuizen
Genesis 32: 22-33 (Naardense Vertaling)

Drempelgebed:

Kyrie: De Vries, p.113

Bloemen
mw. Irene de Jong
Stenen kinderen joodse begraafplaats rivier

Overweging:

Geliefden van onze Heer,
'Ik laat je *niet los, tenzij* je mij zegent.' Ik laat je *niet gaan*, als je mij niet eerst de *kracht* tot het goede wil toezeggen...

Tegen *wie* kun je zoiets nou zeggen? Tegen wie *durf* je dit te zeggen?
Deze *strijdbare woorden* staan wat mij betreft bovenaan deze voor velen van ons moeilijke dag en emotionele viering.

Ik hoefde niet zo lang na te denken over de *lezing* op deze Eeuwigeheidszondag. Het zal denk ik ook niet zo lastig zijn om de *beelden* uit dit verhaal over Jakobs terugkeer te leggen *naast ons eigen leven*. In het *leven van ons* waarin we in het afgelopen jaar een dierbare en innig geliefde man of vrouw, een partner, een moeder en oma, opnieuw een zoon en broer, hebben moeten loslaten.

De *strijd*. Het alleen zijn en het donker. Geraakt door het leven gaan, voor altijd *gemankeerd* zijn. De angst en tegenzin voor de dag van morgen.

Natuurlijk maakt iedereen hier op zijn of haar eigen manier het verdriet door, en voor de één zal het heel anders zijn dan voor de ander, maar toch. Hoe je het ook wendt of keert, vandaag is een *zware dag* omdat we terugkijken op een jaar waarin zoveel verloren werd. Waarin we moesten loslaten, opnieuw, zoveel geliefde mensen. En *hoe* kun je dan verder? ...

Ik was van de week 2 dagen in Praag. En als je in Praag bent, dan breng je ook een bezoek aan de Karelsbrug, de *beroemdste brug* van misschien wel heel Midden-Europa. Deze eeuwenoude brug verbindt over de rivier de Moldau de oude stad van Praag met de wijk en de burcht aan de overkant.

En op die brug staan aan weerszijden talloze *heiligenbeelden* en beelden van *Bijbelse figuren*. Ze *begeleiden* je zagezegd van de ene naar de andere kant. En zo kun je over die solide, zware brug, dat water van de brede rivier oversteken. Een *veilige weg*, en met *toezicht* van boven als het ware.

Zo'n *brug* had Jakob wellicht ook wel willen hebben in de donkere nacht van onze lezing. Zo'n brug zouden *wij* ook wel willen hebben, als we in het duister, alleen en zonder leiding, zoeken naar een weg om over te steken. En zal 't ooit weer morgen worden dan?

We hebben net een *klein gedeelte* van de geschiedenis van Jakob gehoord. In *vogelvlucht*: Jakob - 'hielenlichter' betekent zijn naam - heeft met list en bedrog het *eerstgeboorterecht* van zijn tweelingbroer Esau afgepikt. Hij is toen in de nacht het beloofde land uitgevlucht, droomde van een *ladder* uit de hemel, en kwam zo bij zijn oom Laban terecht.

Daar in Charan *trouwde* hij - omdat hij nu zelf werd bedrogen - *tweemaal*: Eerst met dochter Lea, later met de mooie Rachel. Maar nu, nu het hem voor de wind lijkt te gaan, met wel 11 zonen, grote kuddes vee en heel veel bezittingen, nu dreigt hij Esau weer te gaan ontmoeten. En Jakob is bang, *doodsbang*.

In opnieuw een poging om zijn broer te misleiden, stuurt hij in drie groepen *allerlei geschenken* vooruit, en kondigt hij zichzelf als *zijn dienaar* aan. Bovendien verdeelt hij zijn familie en karavaan *in twee kampen* in de hoop dat mocht er een deel in de handen van zijn broer vallen, het andere deel nog tenminste kan ontkomen. En hij roept in alle nood tot God: U zou mij toch zegenen?

Aan het *begin van onze lezing* horen we dan dat het *geschenk*, de 'broodgift', vooruitgestuurd is, want bidden alleen helpt niet. En vervolgens dat hij ook zijn familie laat oversteken. Dat woordje 'oversteken' valt wel *vijfmaal* in de eerste zinnen, maar zelf blijft Jakob achter. Hij durft niet over te steken. Hij is helemaal *alleen*.

Hij zoekt vergeving, *verzoening* met zijn broer. Hij verlangt naar eenwording, hij wil de tweestrijd overwinnen, maar wat is dat moeilijk...

Want alles wat hij *is*, wat Jakob allemaal *heeft*, staat aan de overkant, maar er is *geen ontkomen* aan: zelf zal hij *ook* moeten gaan. En er is figuurlijk gesproken *geen brug* te bekennen over de rivier de Jabbok.

Maar *daar* zal het wel *moeten* gebeuren, want in Jabbok zit ook het hebreeuwse *˘abbak˘*, dat worstelen betekent. Het *rijmt* haast op Jakob.

En natuurlijk *daar* strijdt dan een *onbekende* met hem. Een *naamloze* man. En het gevecht duurt de hele nacht, totdat het morgenrood opklimt. *Eindeloos*, en *naamloos* is het gevecht. Jakob worstelt met alles wat er in hem is, hij verweert zich tegen wat net zo sterk als hem zelf is, en hij kan *niet* opgeven.

En *met wie* vecht hij dan? De namen blijven *opvallend afwezig* in dit stukje, dat zie je ook heel mooi in deze Naardense Vertaling. Het is *schemerig*. Het is onduidelijk wie nou wie is, en wie er wint. Is het een engel of een rivierdemon, een mythisch figuur destijds? Of toch Esau misschien? Of zelfs God? Of vecht Jakob met *zichzelf*?

Als het dan licht wordt, blijkt dat de figuur het niet kan winnen en hij *raakt* Jakob bij zijn heup aan. Er wordt niet geslagen, er wordt *aangeraakt*. En op een hele bijzondere plek.

Geen trap in zijn edele delen, maar de vinger op de *zere plek*. Onder de *heup*, daar zit de potentie. Dat is het nageslacht, dat is heel Jakobs geschiedenis. *Dat* moet aangeraakt worden, *daar* moet de gezant van God Jakob de hand op leggen. Want langzaam aan wordt duidelijk dat dit niet zomaar een figuur is daar aan de donkere oever van de Jabbok.

Hij zegt: *Laat me los!*

Maar Jakob peinst er niet over. Dit gevecht is nog niet over, hij geeft niet op. En alsof hij in die heup voelt dat er meer aan de hand is, zegt hij recht op de man af: 'Ik laat je *niet los, tenzij* je mij zegent.'

Vermoedt Jakob soms dat het hier om een hele belangrijke zegen gaat? En tegelijk is dat toch gek, want Jakob *is al gezegend* zou je zo zeggen. Kijk maar naar wat er allemaal voor hem uit is gegaan.

Maar hij, die zijn *hele leven* al gestreden heeft om zegen, door zijn oudere broer een pootje te lichten, door listig en lekker te koken, door te bedriegen, die Jakob weet nu dat er meer nodig is om deze rivier te kunnen oversteken. Want er wacht het land, nieuwe toekomst, verzoening, het morgenlicht, en *dat kan niet* zonder deze zegen.

Maar er volgt meteen een *tegenvraag*: Hoe is je *naam*?

Want al dat bezit, al die materiële zegeningen aan de overkant, die doen er hier niet toe. Het gaat *om jou*, Jakob!

En dan komt het *hoge woord* eruit. Ik ben Jakob. Ik heb *ge-jakobt*. Hier sta ik, ik kan niet anders. Met die hele *bedenkelijke geschiedenis* van me. Die naam wordt een *belijdenis*, een confrontatie met zichzelf. Jij Jakob, jij bent gezegend in dit leven, maar om werkelijk verder te kunnen is er iets heel anders nodig. Moet er *wezenlijk* iets veranderen.

Jij moet *een andere naam* krijgen, want je hebt gestreden met God en met mensen. En dan klinkt die nieuwe naam *Israël*, 'strijder Gods'. En wie strijdt met God, tegen God, die wordt geraakt, dat *mankeert* je. Niet in de zin van een mankement, maar als *getekend van Godswege*. In je diepste wezen, het wordt helemaal anders.

En als het verhaal dan klaar lijkt, stelt Jakob ineens nog een vraag. De strijder weet niet van ophouden. 'Meld me toch ook *jouw naam!*' Maar dat is een vraag *teveel*. God vraagt wel naar onze naam, maar die van Hem hoeft niet genoemd. Daar zijn immers geen woorden voor.

Sterker nog, deze *hele perikoop* beslaat in het Hebreeuws precies 143 woorden. Jakob, nu Israël, symbolisch met 12 x 12 stammen aangeduid, 144, zal de naam niet horen, die zal nu moeten gaan gebeuren.

Het *laatste woord* is nog niet gezegd, dat moet *gebeuren*, in zegen, in de toekomst. We mogen God niet vangen. We kunnen Hem niet vangen, hoe fijn dat ook zou zijn, zeker nu.

En na de zegen kan Jakob het inderdaad anders zien. Hij die gestreden heeft, hij die de zegen opeiste, hij kan *nu wel oversteken*. Met een nieuwe naam. Weliswaar mank, maar wel in het *morgenlicht* dat hem nu stralend omgeeft. Er is verzoening.

En niet meer Jabbok, ´worsteling´, maar Peniël heet deze plek voortaan: *aanschijn* van God. ´De Heer doe zijn aanschijn over u lichten, en zij u genadig. De Heer verheft zijn aanschijn over u en geeft u vrede´. Jakob voelt het alsof zijn ziel gered is. Hij kan de oversteek maken.

Als je zo geworsteld hebt, als je zo aangeraakt wordt, als je zo aanspraak doet op Gods genade, dan zie je zijn gezicht. En dat gaat het *toch weer stralen*.

Een *prachtig* verhaal. Maar gaat het voorbij aan ons? Aan onze worsteling, aan onze eenzaamheid, aan ons donker?

Misschien zouden ook wij het liefste die *doorwaadbare plek* willen vermijden, en liever zo ´n brug nemen. Misschien lijken ook wij eindeloos te zwoegen en te worstelen. Misschien staan ook wij machteloos aan de oever van onze Jabbok.

Maar uiteindelijk is strijden *geloven* en geloven *strijden*. *Met God. Tegen God. Om God.* Om God in dit leven, in deze wereld. En we doen zelf helemaal mee. Het mag niet dat het donker blijft.

En strijdend maken we *aanspraak op Hem* die licht en leven is. We roepen om Hem in onze afgronden, in de tragedies van het leven. Want als we dat niet doen, is er geen nieuwe naam. Is er geen zegen, is er geen nieuwe morgen. Zwijgen is *deserteren*. Een *taak* voor onszelf, voor de kerk, altijd maar weer: vragen naar God, vragen naar zijn naam, en niet stil vallen, maar strijden. Om een beetje meer God in deze wereld.

En het betekent ook dat we *geraakt* moeten willen worden. Aangeraakt door God. Wie durft? Ook op de zere plekken, ook als dat een innerlijke strijd teweeg brengt. Maar misschien zien we dan iets van zijn gezicht, een klein Peniël, al is het maar voor even.

Gemankeerd door het leven, door verlies aan de dood, en worstelend aan onze Jabbok, roepen ook wij om *die zegen*. Die mensen veranderen kan. Die doet oversteken, van een God die *er zal zijn*.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.